

VĨNH BIỆT DƯƠNG KIỀM!

(1939-2015)

DƯƠNG KIỀM LUẬT SƯ

Tốt nghiệp Đại Học Luật Khoa Sài Gòn năm 1962 và sau đó gia nhập Luật Sư Đoàn Tòa Thượng Thẩm Sài Gòn. Tuyên thệ vào ngày 16-8-1962.

Dương Kiềm ngoài những tác phẩm về văn học còn viết cuốn: “*Luật giá thú, tử hệ và tài sản cộng đồng*” (biên khảo, NXB Khai Trí 1965.)

Châu Thị Ngọc Lê tặng mấy câu thơ:

*“ngày chàng trở thành luật sư
coi bộ nghiêm chỉnh y như ông thầy
ông thầy trẻ chắc mát tay
chữa được cả bệnh thơ ngây sửng chùng.”* (CTNL)

DƯƠNG KIỀM THẨM PHÁN

Vào tháng 2 năm 1968 nhập ngũ theo lệnh tổng động viên và trở thành sĩ quan quân pháp. Rồi đảm nhiệm chức Phó Ủy Viên Tòa Án Quân Sự Mặt Trận Quân Khu 2.

Châu Thị Ngọc Lê tặng mấy câu thơ:

*“khởi phải lội núi băng rừng
giờ trên cổ áo thơm lừng hai mai
rõ ràng dung mạo đẹp trai
Ủy Viên Tòa Án trông oai vô cùng.”* (CTNL)

DƯƠNG KIỀM PHẬT TỬ:

Dương Kiềm có pháp danh là THIÊN GIÁC. Ghi lại thơ của Phật tử Dương Kiềm:

HOA NỞ

*“Hôm nay hoa nở dâng lên Phật,
Lòng đực xin khơi một chút trong,
Nước mắt chọt rơi thân chọt nhẹ,
Chọt như bắt chọt bỗng tâm không.”*

GỖ MỠ

*“Cốc cốc đảnh lễ Phật,
Cốc cốc hướng thiện tâm,
Cốc cốc nghe Kinh Ngọc,
Rũ bớt hạt bụi trần.*

*Con quỳ lạy Tam Bảo,
Cốc cốc bớt sai lầm,
Buổi sáng lòng con sạch,
Tiếng mõ như thơ ngâm.*

*Thơ con dâng lên Phật,
Cốc cốc gỡ mở đường,
Buổi trưa lòng con đục,
Quỳ lạy Phật mười phương.*

*Buổi tối lòng thanh thản,
Cốc cốc ý thêm lành,
Từ nay xin sám hối,
Nguyện cúi đầu nghe Kinh.”*

DƯƠNG KIỀN THI SĨ:

Dương Kiên vừa là tên thật vừa là bút hiệu. Dương Kiên tự xuất bản tác phẩm thơ đầu tay là tập *“Thú đau thương”* (1966) và tập thơ *“Mùa gặt giữa hư vô”* (NXB Tiếng Việt, 1991) cùng nhiều bài thơ khác nữa v.v...

Trích ít vắn trong bài tuổi *“Sáu mươi”* (2-1999):

1939 - 1949.

*“Ngày 28, đêm tối trời, ở Huế,
Tháng 12 trời giá lạnh căm căm.
Đề tôi khóc trong cơn đau hạnh phúc,
Xé lòng ra cho sự sống tươi mầm.
Cát tiếng khóc tôi chào mùa lửa đạn,
Thế giới chìm trong tiếng rú cuồng điên.
Lời của đề ru buồn hơn tiếng khóc,
Thầy tôi ngồi im lặng những chiều lên”...*

*“Tôi nhỏ lắm, ngày mùa thu tháng tám,
Quê hương tôi sùng sục những hờn căm.
Tôi ngỡ gác giữa rừng cờ đỏ máu,
Sắc hồng tươi sao nhuộm một màu tang”...*

1950 - 1954.

*“Hà Nội của tôi,
Hà Nội 50 mờ mờ trí nhớ.
Hà Nội mùa hè Cổ Ngư phượng đỏ,
Hà Nội mùa thu Hoàn Kiếm mờ sương”...*

"Tôi đi, Hà Nội, cuối thu,
Long Biên, cầu sắt, sương mù, gãy đôi.
Đằng sau Nguyễn Trãi, trường tôi,
Bánh xe lăn, nghiêng mảnh đời vỡ tan"...

1955 - 1963

"Sài Gòn mưa rơi,
Sài Gòn nắng đổ.
Tôi đi hoang mang giữa đường giữa phố,
Nhớ thầy tôi nhắm mắt tuổi chưa cao.
Tôi đi hoang mang giữa trận mưa rào,
Thương để, thương anh, thương mình, bật khóc.

Sài Gòn mưa rơi,
Sài Gòn bốc lửa.
Sài Gòn quay cuồng cơn đau lịch sử,
Sài Gòn xuống đường, Sài Gòn đạn nổ.
Sao lòng tôi vẫn đẹp tuổi mười lăm"...

"Yêu Sài Gòn mưa,
Yêu đêm thu lạnh,
Bốn mươi năm như tình lỡ hôm qua"...

1963 - 1975.

"Một chín sáu ba
Miền Nam cuốn vào những cơn giông bão.
Những đêm hỏa châu, những tin trên báo,
Cáo phó thằng này, đám táng thằng kia.
Con đầu lòng tôi, cuống rốn chưa lìa,
Cát tiếng khóc đêm 23 huy chiến.
Tôi đứng giữa trời, đêm đen, thẳm nguyền,
Xin đời con đừng giống bố, con ơi!"...

1975 - 1999

"Một chín bảy lăm,
Không phải riêng đời tôi sụp đổ,
Không phải riêng con tôi không có miếng ăn.
Tất cả chúng ta tự mất chính mình,
Dù chịu đóng đinh,
Cũng không thể nào cứu chuộc"...

"Sáu mươi! Sáu mươi!
Bắt chước người xưa nâng ly mà hát,
Vui mà chi?
Buồn mà chi?
Đời ta chẳng qua hề ly rượu nhạt,
Rượu nhạt mà say hề cứ say đi"....

"Đi về đâu?"

*Biết về đâu?
Trăm năm rồi cũng qua cầu”...*

Ngoài ra Dương Kiên còn có những bài thơ tiêu biểu khác, nghe thật thấm thía:

Thơ tù “cải tạo”:

*"đất Long Giao cứng hơn kim cương
nước Long Giao quý hơn nước vô thường
hồ lô đức Quán Thế
trời tháng tư đổ lửa
không thấy nước đâu chỉ thấy mồ hôi chảy trên lưng
ngựa Người
kéo những thùng đất từ đáy huyết sâu đào mả cha nó
đỉnh cao trí tuệ loài người"...*

Thơ đấu tranh:

*"hãy đứng dậy, đứng dậy
chết hay là Tự Do
Tự Do hay là chết
ta không cần cơm no
ta cần nói cần nghĩ
ta cần nghe, cần nhìn”...*

*"từ trong những nỗi đắng cay
tay không ta vỡ luống cày hư vô
xin gieo hạt ngọc bây giờ
mai sau vàng trải lối xưa ta về”...*

Thơ tình:

*"ngực em có nốt ruồi son
hồng như trái chín no tròn mắt ta
tay em có những ngón ngà
khiến ta bỗng thấy da gà nổi lên”...*

*"nhấn em ngày ấy năm xưa
có hai đứa trẻ giả vờ yêu nhau
bây giờ hai đứa bạc đầu
suốt đời vẫn cứ yêu nhau giả vờ”...*

“Bài thơ tình cho em” làm tại Quân trường Thủ Đức 1968:

*“Trên bãi cỏ ấy,
Có ngọn cỏ rất xanh.
Đâm vào bàn chân người con gái.
Đâm vào bàn chân người con trai.
Bốn bàn chân trần truồng,
Trên bãi cỏ rất xanh”...*

Trên bãi cỏ ấy,
Êm mượt như nhung.
Có hai bàn chân đũa trẻ.
Hai bàn chân trần truồng nhỏ bé,
Trên bãi cỏ rất xanh.”

Thơ phổ nhạc:

Một số bài thơ của Dương Kiên đã gợi hứng cho nhạc sĩ đem ra phổ thành những nhạc khúc được ưa chuộng:

Phổ nhạc bởi Trần Thụy Minh: “Sóng” / “Hà Nội tuổi thơ” / “Thả diều” / “Mùa Xuân” / “Nhà đâu” / “Em mùa xuân”...

Phổ nhạc bởi Duy Minh: “Chùa mơ”...

DƯƠNG KIÊN VĂN SĨ:

Tác phẩm “*Việt Nam Thế Kỷ 20*” của Dương Kiên do nhà xuất bản Tiếng Quê Hương (Virginia) xuất bản năm 2005. Mở đầu tác phẩm Dương Kiên viết:

“Việt Nam Thế Kỷ 20 được biên soạn theo phương thức biên niên sử, tóm tắt các sự kiện quan trọng về lịch sử, văn hóa, kinh tế, xã hội tại Việt Nam trong 100 năm qua. Thế kỷ 20 có lẽ là một thế kỷ cho đến nay để lại nhiều tự hào và đau thương nhất cho dân tộc, với rất nhiều khảng định lẫn hoài nghi. Vẫn còn nhiều thế hệ người Việt bước vào thế kỷ 21 mang dấu tích các biến động của thế kỷ trước, và khó lòng để tâm hồn thanh thản nhìn lại các sự kiện có chính mình trong đó, với mất mát có, thành công có, thất bại có, tủi nhục có. Chính vì thế nhiều sự kiện bị vùi lấp không phải bởi thời gian mà bởi chính con người... Nhưng lịch sử vẫn là lịch sử, vấn đề là khởi sự đi tìm... Cuốn sách nhỏ này chỉ là một khởi sự, một phác thảo mà lẽ ra nó chưa nên ấn hành vì còn quá đơn giản, nhiều thiếu sót và sai lầm.”

Bản phác thảo này cho biết về: Nguyễn Ánh diệt nhà Tây Sơn/ Vua Minh Mạng ra dụ cấm đạo/ Tàu Pháp bắn vào cửa Đà Nẵng/ Các đề nghị cải cách từ 1863 đến 1879/ Phan Chu Trinh và phong trào Duy Tân/ Nông Cổ Mín Đàm, tờ báo viết bằng chữ quốc ngữ đầu tiên/ Phan Bội Châu và các đồng chí tôn Kỳ Ngoại Hầu Cường Để làm minh chủ “Việt Nam Duy Tân Hội”/ Phan Bội Châu phổ biến “Lưu Cầu Huyết Lệ Tân Thư” bằng Hán Văn cổ võ lòng ái quốc/ Chiến tranh Nga-Nhật ảnh hưởng đến các tầng lớp sĩ phu Việt Nam v.v...

Dương Kiên muốn “mời gọi người đọc trở về lắng nghe tiếng của hàng thành quách cũ, kể lại một thời dựng nước và giữ nước của tiền nhân.”

Cũng cần biết thêm là Dương Kiên đoạt được Giải thưởng Văn Chương Toàn Quốc bộ môn Kịch năm 1966 với kịch bản “*Sân khấu*”. Dương Kiên cũng là chủ bút sáng lập tạp chí Văn Học từ 1962 tới 1965.

Ngoài ra Dương Kiên còn có các tác phẩm:

-“*Biển trầm lặng*” (truyện dài, NXB Đông Phương, 1965)

-“*Kẻ xa lạ*” (dịch, NXB Bốn Phương, 1965)

- “Máu của mẹ” (truyện ngắn, NXB Thứ tư, 1966)
- “Người tù sa mạc” (dịch, NXB Thứ tư, 1968)

DƯƠNG KIỀM KÊ LƯU VONG

Dương Kiên sau 3 năm tù “cải tạo” tới năm 1979 đã may mắn vượt biên trốn thoát khỏi ngục tù cộng sản và định cư tại Bergen, Na Uy (Norway).

Hiện tại gia đình gồm có vợ và 4 con trai, 3 con dâu và 7 cháu nội. Bốn con trai cũng đã thành đạt và hiện đang lập nghiệp ở Na Uy gồm có: Kỹ sư Dương Kim, vợ và 2 con. Bác sĩ Dương Khoa, vợ và 2 con. Kỹ sư Dương Khanh, vợ và 3 con. Nha sĩ Dương Kha (độc thân).

Trích vài vần thơ khi lưu lạc tại xứ người:

*“em hỏi tôi ở Na Uy
nơi đâu thế nhĩ? Có gì vui không?
ồ em, vui chứ sao không
mùa xuân tuyết đổ mênh mông đất trời
em hỏi tôi ở xứ người
làm ăn khấm khá, đã đời hay chưa?
ồ em, đã chứ sao chưa
sáng cù cưa, tối cù cưa, đã đời”...*

Trào dâng nỗi nhớ quê nhà của kẻ sống đời lưu vong:

*“Châm một điếu thuốc hút
Cho ngấn bớt đời ta
Nâng một ly rượu uống
Cho ngày tháng trôi qua
Bóng quê trong khói thuốc
Rồi cũng đến tan ra
Một giọt nơi đáy cốc
Sao cũng cháy lòng ta?
Đời đã năm mươi mấy
Bỗng như trẻ lên ba”...*

DƯƠNG KIỀN VỚI BẠN VĂN:

SONG THAO ghi lại kỷ niệm về Dương Kiên:

“Tôi còn nhớ lần đầu tiên gặp anh Dương Kiên 30 năm trước đây. Hồi đó anh Dương Kiên đang làm chủ bút tạp chí Văn Học; và tôi đang lo in giai phẩm Xuân Văn Khoa của sinh viên đoàn trường đại học Văn Khoa Sài Gòn. Hai tờ báo cùng in tại nhà in Trường Sơn nhỏ xíu, nằm trên một con đường cũng nhỏ xíu bên hông chợ Bến Thành, nên ra vào đụng nhau ngày một. Tặng anh Dương Kiên là tặng người ốm hết cỡ nhưng sức làm việc của anh thì chúng tôi chịu thua. Anh cặm cụi không biết mệt mỏi trên những trang giấy hoặc trên bản in vố. Hồi đó là đầu thập niên 60, tình hình chính trị trong nước đang hết sức sôi động và tờ Văn Học, "Tiếng nói của thanh niên, sinh viên Việt Nam" đã nhập cuộc hết sức hăng say. Những bài nhận định, tham luận, đặt vấn đề của một con người gầy ốm như anh Kiên quả thật rất nặng ký. Anh là một con người hăng say, nhiệt tình và rất sắc bén. Nhưng bên cạnh những bài viết chính trị, văn thơ của anh thì lại vô cùng mượt mà, mềm mại. Và lối nói chuyện của anh lại đượm phần duyên dáng, khôi hài rất dí dỏm lẫn châm biếm sâu sắc.

Tôi cũng lại nhớ lần gặp anh Kiên khi anh vừa đi học tập cải tạo về. Hồi đó những người đi tù về như chúng tôi đều xơ xác, hốc hác lắm rồi. Muốn tránh lao động thủy lợi của phường khóm, muốn khỏi đi kinh tế mới chỉ có một cách chui vào Hội Trí Thức Yêu Nước, trên đường Nguyễn Thông. Nhưng cái sân của Hội Trí Thức Yêu Nước mới là chỗ cho chúng tôi có dịp gặp gỡ nhau mà hàn huyên tâm sự, hoặc bàn tính chuyện này chuyện kia. Chính tại cái sân "tri kỷ" này tôi đã thấy anh Dương Kiên dắt chiếc xe đạp còm cõi qua chiếc cửa nhỏ. Vẫn với thân hình gầy ốm mà ngục tù cộng sản cũng phải chịu thua không thể nào làm cho gầy hơn được nữa. Anh hớn hỡ chuyện trò với bạn bè. Vẫn cái giọng dí dỏm, vẫn đôi mắt hăng say sắc sảo đó, hình như chẳng có gì thay đổi, chẳng có gì khuất phục được anh. Tôi biết anh chưa chịu thúc thủ. Ít lâu sau, tôi được tin anh đã vượt biển.”

DƯƠNG KIỀN VỚI BẠN THƠ:

HÀ HUYỀN CHI cảm đề bài thơ “Sáu mươi” của Dương Kiên nên viết bài thơ “Gửi Dương Kiên” vào mùa Giáng Sinh năm 2000 (trích):

*“Mày buồn hát giọng Sáu Mười,
Tao nghe sóng nhớ đây vơi nát lòng.
Già đời bạn với long đong,
Mưa bay Hà Nội cười rung gác mành”...*

*“Tao buồn trắng tóc bạc râu,
Mày than bể ngực khối sầu còn nguyên.
Ráng cười đi nhé bạn hiền,
Thiếu niên mặt lộ, cao niên mặt thời”...*

*“Hà hà... mai một cụng ly,
Còn không lệ sảng mà chia với đời?
Khóc cho sinh bất phùng thời,
Khóc thân tôi tá, khóc người làm than”...*

BẠN THƠ VĨNH BIỆT DƯƠNG KIỀN:

LUÂN HOÁN với bài thơ “Tiễn và hẹn cùng anh Dương Kiên” sáng tác ngay khi nghe tin Dương Kiên lia trần (trích):

*“lòng tôi kho chứa nỗi buồn
đầy thêm chút nữa bất thường sáng nay
một người bạn vắng lâu ngày
bước vào xạ trị đã xuôi tay liền”...*

*“bạn vắng bạn đọc vẫn dành
biếu anh tình cảm chân thành mến thương
riêng tôi khó nói cho tương
chung qui gói gọn chữ buồn vầy thôi
mái đầu trắng đẹp hơn vôi
bây giờ đã lẫn mây trôi thật rồi”...*

*“đêm nay tôi mộng lên trời
đưa anh một chặng như thời cụng ly
lạ kỳ sao buồn quá đi
'chết là trở lại xuân thì kiếp sau'
tôi tin mình sớm gặp nhau...*

ĐÔI LỜI KẾT:

Dương Kiên từng thổ lộ tâm tình: *“Thật khó mà nói động cơ nào đã thúc đẩy tôi cầm bút. Có lẽ tuổi trẻ nào cũng nhiều mơ mộng, nhiều hoài bão... Nhìn lại những gì tôi đã viết, tôi thấy nó tạp nham, mỗi thứ một chút. Và đôi khi xấu hổ, tự hỏi nếu mình được làm lại tất cả, thì có lẽ mình sẽ không làm gì nữa chẳng? Nhưng dù sao đã lỡ rồi”...*

Mặc những lời khiêm tốn trên của Dương Kiên, nhưng vì cùng là đồng nghiệp trong chốn “đáo tụng đình” khởi sự từ ngày 16-8-1962 trước Tòa Thượng Thẩm Sài Gòn, và vào năm Kiên 70 tuổi tôi đã gửi tặng chàng mấy vần:

*Cạnh nhau "tuyên thệ" buổi xưa xa
"Thầy cãi" vô nghề mi với ta
Mấy chục năm trôi trôi nhanh nhĩ
Bao giờ "ly khách" hết bôn ba?*

nên tôi nghĩ mình phải có bổn phận ghi lại nơi đây một chút kỷ niệm về Dương Kiên, luật sư, thẩm phán, nhà thơ và nhà văn, thay cho lời vĩnh biệt khi chàng từ bỏ cuộc chơi tại cõi trần gian đây hệ lụy này vào ngày 17-11-2015!

LS. NGÔ TÀNG GIAO

(Virginia 19-11-2015)

